

Dnia 25.12.1951 r. A K T O S K A R Ż E N I A

Nr 112/51

przeciwko

1. Marii Błaszkievicz

/pod dozorem M.O. K-22/

2. Adamowi Tonderskiemu *na km wolnicie wysłano 18 IX 51.
z wyłączeniem 21 IX 51 - 34 61*
/tymczasowo aresztowanemu od dnia 25.IV.51 r. K-21/oskarżonym z art. 2 dekr. z dnia 31.VIII.44 r.
w brzmieniu tekstu jednolitego z dn. 11.XII.1946 r.
/Dz.U.Nr. 69 poz. 377/O s k a r ż a m:

1. Mariannę Błaszkievicz, ze Strubczewskich, c. Józefa i Marianny z Swieckich, urodz. dn. 4.V. 1917 r. w Wierzbówcu, pochodzenia chłopskiego, z wykształceniem 4 oddz. szkoły powszechnej, bez majątku, mężatkę 2 dzieci w wieku 8 miesięcy i 5 lat, zamieszkałą we wsi Wierzbówek, gm. Sochocin, pow. płońskiego.

2. Adama Tonderskiego s. Franciszka i Heleny z Lelkiewiczów, urodz. dn. 30.X.1906 r. w Wierzbówcu, pochodzenia chłopskiego, rolnika, właściciela 5 ha i 60 a. ziemi z wykształceniem 2 oddz. szkoły powszechnej, żonatego, dwoje dzieci w wieku 13 miesięcy i 12 lat, zamieszkałego w Wierzbówcu, gm. Sochocin, pow. płońskiego.

o to, że

W jesieni 1941 roku we wsi Wierzbówek, gm. Sochocin, pow. płońskiego działając wspólnie, idąc na rękę władzy państwa niemieckiego, działali na szkodę osób z pośród ludności cywilnej w ten sposób, że schwyтали dwie kobiety narodowości żydowskiej o nieustalonych nazwiskach, i doprowadzili je do żandarmerii niemieckiej, oskarżając je o nielegalny skup żywności.

t.j. o czyn przewidziany w art. 2 dekr. z dn. 31.VIII.1944 r. w brzmieniu tekstu jednolitego z dn. 11.XII.1946 r. /Dz.U.Nr. 69 poz. 377/.

Na zasadzie art 17 i 20 K.p.K. sprawa podlega rozpoznaniu przez Sąd Wojewódzki w Warszawie.

U z a s a d n i e n i e

Posterunek M.O. w Sochocinie, pow. płońskiego uzyskał informację, iż Maria Błaszkievicz zamieszkała we wsi Wierzbówek, gm. Sochocin, pow. płońskiego oraz z sołtysem tejże wsi Tonderskim Adamem w roku 1941 schwyтали na terenie wsi 2 żydówki, o nieustalonych nazwiskach, które wydali w ręce żandarmów niemieckich, oskarżając je o nielegalny handel.

W sprawie tej przeprowadzono śledztwo, w toku którego ustalono, że:

Jesienią 1941 r. we wsi Wierzbówek dwie żydówki kupowały mas

IPN
BUJAD
WarszawaIPN
BUJAD
Warszawa

Błaszkievicz przyszedłszy do domu wywarła nacisk na sołtysa Fonderskiego, aby ten zorganizował schwytywanie kobiet żydowskich i odstawił je do żandarmerii, przytym groziła mu że jeżeli on tego zaniecha, to ona zamelduje o tym żandarmerii. Fonderski pod wpływem Błaszkievicz zatrzymał będące jeszcze we wsi kobiety żydowskie i odstawił je na posterunek żandarmerii.

- K-5,7, Przesłuchani w tej sprawie w charakterze świadków Henryka
12,27, Branczewska, Stanisław Ozdziejński, Anna Tarmanowska, Józef
28,29 Gołębiowski, Józef Gawkowski i Jerzy Gawkowski potwierdzili
istnienie powyższych faktów. Poza tym ustalono, że Żydówki te
zostały po kilku dniach zwolnione.
- K-18 Przesłuchana w charakterze podejrzanej Marianna Błaszkievicz
nie przyznała się do zarzuconego jej czynu wyjaśniając, iż
tylko wspomiała sołtysowi o tem co jej powiedział komendant
posterunku żandarmerii niemieckiej, zaś Fonderski dalej działał sam.
- K-17 Przesłuchany w charakterze podejzranego Fonderski Adam przy-
znał się do zarzuconego mu czynu, wyjaśniając, iż działał pod
wpływem groźby ze strony Błaszkievicz.

ASESOR PROKURATURY POWIATOWEJ W PŁONSKU

J. Furmanik
/ J. F U R M A N I K /

Wykaz osób podlegających wezwaniu na rozprawę.

O s k a r ż e n i e:

- K-18 1. Marianna Błaszkievicz - Wierzbówiec, gm. Sochocin, pow. Płock
K-17 2. Adam Fonderski - Wierzbówiec, gm. Sochocin, pow. Płock

S w i a d k o w i e:

- K-5 1. Henryka Branczewska - Wierzbówiec, gm. Sochocin, pow. Płock
K-7 2. Stanisław Ozdziejński - " " " " "
K-27 3. Józef Gołębiowski - " " " " "
K-28 4. Jerzy Gawkowski - " " " " "
K-29 5. Józef Gawkowski - " " " " "
K-12 6. Anna Tarmanowska - Warszawa, ul. Mokotowska 8 m.22.

ASESOR PROKURATURY POWIATOWEJ W PŁONSKU

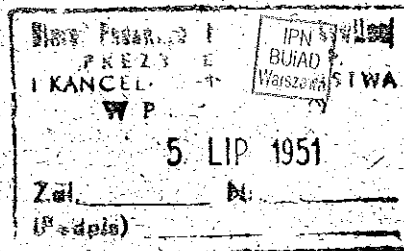
J. Furmanik
/ J. F U R M A N I K /

Sprawozdanie - informacje m. 2 m. 2 m. 2 m. 2
Nr. 1-2 do pisma z dnia 29.12.1957 r.
L. dz. A
Nadzw. Sec.
w dniu 29.12.1957 r.

L / Fo / 29 / 51.

Fonderska Helena
zamieszkała wieś Wierzbówiec
poczt. Sokocin
woj.warszawskie

Warszawa, dnia 5.7.1951

IX
Do

Obywatela PREZYDENTA RZECZPOSPOLITEJ
POLSKI

w W a r s z a w i e
ul. Stalina nr 3

P O D A N I E

Mąż mój Adam Fonderski syn Franciszka i Heleny z domu
Lenkiewicz, został zatrzymany 25 kwietnia 1951 roku.

Do dnia dzisiejszego nie odbyła się jeszcze rozprawa przeciwko
mojemu mężowi.

Pozostałam sama z 14 miesięcznym dzieckiem na skromnym gospo-
darstwie i nie ma komu pracować.

Obecnie jest w polu bardzo dużo pracy i niszczej ją zbiory.

Nie jestem w stanie sama podjąć pracy w polu.

Przeto, zwracam się z gorącą prośbą do Obywatela PREZYDENTA

Naszego Ojca i Opiekuna by zechciał łaskawie wysłuchać moją

prośbę i mój płacz i przeznaczyć się do pomocy.

IPN
BUIAD

Sygn. akt IV . 1.K.369/51

Sentencja Wyroku

68

w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 8 sierpnia 1951 roku

IPN
BUIAD
Warszawa

Sąd Wojewódzki dla województwa Warszawskiego w Warszawie
w Wydziale IV Karnym na sesji wyjazdowej w P ł o c k u
w składzie następującym

Przewodniczący Sędzia Woj. A. Górski

Ławnicy W. Przybylski . L. Krzywkowski .

Protokółant K. Odolczyk .

w obecności prokuratora T. Kowalewskiego
rozpoznawszy w dniu 8 sierpnia 1951r. sprawę

- 1) M a r i a n n y B Ł A S Z K I E W I C Z ze Strubczewskich
urodz. 4. V. 1917r. w Wierzbowcu , córki Józefa i Mariamy ,
- 2) A d a m a F O N D E R S K I E G O - urodz. 30.X.1906r.
w Wierzbowcu , syna Franciszka i Heleny ,

o s k a r ż o n y c h o t o , z e

w jesieni 1941 roku we wsi Wierzbowiec gm. Sochocin pow.
Płockiego - działając wspólnie, idąc na rękę władzy państwa
niemieckiego - działali na szkodę osób spośród ludności
cywilnej w ten sposób , że schwytali dwie kobiety narodowoś-
ci żydowskiej o nieustalonych nazwiskach i doprowadzili
je do żandarmerii niemieckiej , oskarżając je o nielegalny
skup żywności ,

IPN
BUIAD
Warszawa

to jest o czyn , przewidziany w art. 2 Dekretu z dnia

zastosowaniu art. 58 § 2 tegoż dekretu na karę więzienia przez 1 / jeden / rok. Na zasadzie art. 7 cyt. dekretu orzeka się w stosunku do oskarżonych Błaszkiwicz i Fonderskiego u t r a c e n i e p r a w publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 2 / dwóch / lat. Na zasadzie art. 58 K.K. z a l i c z y ć skazanemu Adamowi Fonderskiemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 25.IV. 1951 r. do dnia 8 sierpnia 1951 roku . Na zasadzie art. 459 §1 K. P. K. i art. 4 dekretu o opłatach sądowych w sprawach karnych uwolnić, skazanych od uiszczenia opłaty sądowej i kosztów postępowania .

IPN
BUiAD
Warszawa

U z a s a d n i e n i e .

W toku przewodu sądowego ustalono następujący stan faktyczny :

Oskarżeni Maria Błaszkiwicz i Adam Fonderski mieszkali w czasie okupacji we wsi Wierzbówiec pow. Płoński . Oskarżona Błaszkiwicz mieszkała przy rodzicach , ojciec jej - rolnik posiadał we wsi Wierzbówiec 5- ha pola , zaś oskarżony Fonderski w czasie okupacji niemieckiej pełnił obowiązki sołtysa we wsi Wierzbówiec i , jako rolnik , posiadał 560 ha pola .

IPN
BUiAD
Warszawa

W roku 1941 w jesieni dwie żydówki skupowały masło we wsi Wierzbówiec , w tym samym czasie przyjechała do wsi

Tarmanowską .

Wtedy osk. Fonderski , jako sołtys , i Antonowski - szwagier Tarmanowskiej zaprowadzili Tarmanowską do komisarza niemieckiego do Sochocina , donosząc temuż komisarzowi , że zabrała ona masło żydówkom. Komisarz niemiecki oddał Tarmanowską do żandarmerii niemieckiej , gdzie została zatrzymana .

Na drugi dzień oskarżona Błaszkwicz udała się w sprawie swej siostry na posterunek żandarmerii w Sochocinie i tam żandarmi polecili jej doprowadzić w/w żydówki do żandarmerii , a wtedy zostanie zwolniona jej siostra - Tarmanowska .

Oskarżona Błaszkwicz , wróciwszy z posterunku żandarmerii , przy pomocy swojej rodziny zatrzymała obie żydówki na podwórzu u Branczewskiej i powiedziała osk. Fonderskiemu - jako sołtysowi , aby odprowadził je do żandarmerii , grożąc mu , że jeśli żydówek nie odprowadzi to zamelduje o tym żandarmom .

Oskarżony Fonderski , obawiając się osk. Błaszkwicz , udał się wraz z rolnikiem Oździńskim do Branczewskiej , gdzie były już zatrzymane obie żydówki , których pilnowała osk. Błaszkwicz i jej rodzina , nakazał rolnikowi Próchno , aby dostarczył podwozy i razem z Oździńskim odniósł obie żydówki do żandarmerii w Sochocinie . Oskarżona wraz ze swoją siostrą , z kijami w ręku szły za wozem , na którym były odwożone żydówki z Wierzbówka do Sochocina .

manowskiej Anny , Szpalerskiego Henryka , Bieruńskiego Jana i Antonowskiego Adama .

W czynach oskarżonych mieszczą się znamiona przestępstwa z art. 2 Dekretu z dnia 31. VIII. 1944 roku.

Oskarżony F o n d e r s k i p r z y z n a ł się do odwiezienia żydówek do żandarmerii i wyjaśnił, że uczynił to pod wpływem groźby ze strony osk. Błaszkiwicz, która żydówki te zatrzymała i która oznajmiła mu , gdy pracował na drodze przy szarwarku , że żandarmi polecili mu odprowadzić je na posterunek żandarmerii .

Oskarżona B ł a s z k i e w i c z n i e p r z y z n a ł a się do ujęcia żydówek i wyjaśniła , że była na posterunku żandarmerii w sprawie zatrzymania jej siostry - Tarmanowskiej i żandarmi polecieli ^{jej} odprowadzić ~~jej~~ na posterunek dwie żydówki, to zwolnił jej siostrę ; Wtedy oskarżona powiedziała sołtysowi t.j. oskarżonemu Fonderskiemu , że żandarmi żądają , aby żydówki odprowadził na posterunek . Następnie sołtys zwrócił się do ludzi, którzy pracowali przy szarwarku na drodze , aby razem ^{z nim} ujęli żydówki , i następnie udał się z tymi ludźmi do Bran-
czewskiej , gdzie ujął żydówki i odwiózł je do żandarmerii.

Wyjaśnienia osk. Błaszkiwicz , że nie zatrzymała żydówek , a jedynie powiedziała sołtysowi , że ma je odprowadzić na żandarmerię, i sołtys sam je zatrzymał -

nie ma dowodów potwierdzenia w wynikach przewodu sądowego i

Błaszkiwicz.

Ponieważ na początku okupacji Żydzi nie byli jeszcze bezwzględnie wyniszczani i mogli jeszcze stosunkowo swobodnie poruszać się i nawet handlować, przeto Żydówki zostały jedynie pobite przez żandarmów za wykupywanie masła i zwinione, i dlatego czyn oskarżonych został zakwalifikowany z art. 2 Dekretu, gdyż Żydzi nie byli wówczas poszukiwani przez Niemców i mieszkali poza Gethem, dowodem czego jest zwolnienie przez żandarmów doprowadzonych Żydówek.

Przy wymiarze kary - jako okoliczności łagodzące Sąd miał na uwadze: że oskarżeni nie byli dotychczas karani, że działali na rozkaz żandarmów, którzy polecili osk. Błaszkiwicz, aby doprowadziła Żydówki na posterunek, obiecując w zamian za doprowadzenie Żydówek zwolnienie jej siostry, że osk. Fonderski, jako sołtys, działał na skutek gróźb ze strony osk. Błaszkiwicz, która groziła mu żandarmami, a z tym oboje oskarżeni byli w stanie wyższej konieczności dla tego Sąd, zgodnie z przepisem art. 5 §2 Dekretu z dnia 31. VIII. 1944 roku zastosował nadzwyczajne złagodzenie kary i orzekł, jak w sentencji.

P o s t a n o w i e n i e .

Sąd Najwyższy w Warszawie w składzie:

Przewodniczący Prezes S.N. - K. Borys

Sędziowie S.N. - Z. Sitnicki

- A. Pyszkowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 kwietnia 1953 r.
sprawy karnej przeciwko Adamowi FONDERSKIEMU, oskarżonemu z art. 2
dekretu z dnia 31. VIII. 1944 r. w przedmiocie zastosowania amnestii
i zważywszy, że czyn zarzucony oskarżonemu:

a/ popełniony został przed dniem 20 listopada 1952 r.,

b/ nie podlega wyłączeniom przewidzianym w art. 9 ustawy o
amnestii na mocy art. 6 ust. 1, 10, 16, 19 ustawy o amnestii
z dnia 22. XI. 1952 r.,

zgodnie z wnioskiem Prokuratora Gener. Prokuratury

p o s t a n a w i a :

postępowanie w stosunku do oskarżonego Adama Fonderskiego
u m o r z y ć , kosztami postępowania obciążyć Skarb Pań-
stwa.

Na oryginale właściwe podpisy.

Za zgodność:

Kierownik Sekretariatu S.N.

Nr. akt II.K/183/52. *1*

192
O d p i s . *91*

P o s t a n o w i e n i e .

Sąd Najwyższy w Warszawie w składzie:

Przewodniczący Prezes S.N. – K. Borys

Sędziowie S.N. – Z. Sitnicki

– A. Pyszkowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 kwietnia 1953 :
sprawy karnej przeciwko Mariannie BŁASZKIEWICZ, oskarżonej z art
2 dekretu z dnia 31.VIII.1944 r. w przedmiocie zastosowania amne-
stii i zważywszy, że czyn zarzucony oskarżonej:

a/ popełniony został przed dniem 20 listopada 1952 r.,

b/ nie podlega wyłączeniom przewidzianym w art. 9 ustawy o
na mocy art. 6 ust. 1, 10, 16, 19 ustawy o amnestii
amnestii z dnia 22.XI.1952 r. –

zgodnie z wnioskiem Prokuratora Generalnej Prokuratury

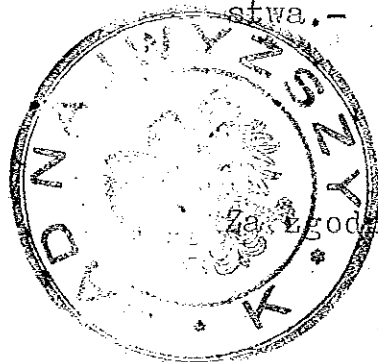
p o s t a n a w i a :

postępowanie w stosunku do oskarżonej Marianny Błaszkiejwi-

u m o r z y ć, kosztami postępowania obciążyć Skarb Pań-

stwa. – *Opisano „na mocy... + amnestii”*

Na oryginale właściwe podpisy.

Za zgodność:

Kierownik Sekretariatu S.N.

23. IV. 53